

Chers Membres,

1. Versez **immédiatement votre** cotisation pour 1960 au *C.C.P. 8.460.38 de l'Alliance Numismatique Européenne à Bruxelles* : Membre effectif : 100 fr. **Membre Protecteur** : 150 fr. Membres de France : 10 NF, et 15 NF, au C. C. P. Marseille N° 239805 de P. Dugendre, 2, rue Alph. Karr, à Nice (A.M.).
Les membres d'autres pays versent la valeur correspondante.
2. Si vous désirez *l'Insigne de l'Alliance*, versez 25 fr. au C.C.P. ci-dessus. Les Sections versent globalement et fournissent liste en double.
3. Les Dirigeants et membres sont priés de nous envoyer, avant le 10 de chaque mois, leurs compte rendus et articles, dactylographiés, en double, et si possible traduit (si d'intérêt général), en français ou en flamand.
4. Nous **signalons, à toutes** fins utiles, l'A.R. du 28 janvier 1960, paru au **Moniteur belge** du 16 février 1960, relatif aux *droits d'entrée*, signé **entre la Belgique, le Luxembourg et les Pays-Bas**. Il entre en vigueur le **1er mars 1960**.
5. **Un gros volume « Les monnaies des Pays-Bas bourguignons et espagnols »** par H. Enno Van Gelder et Marcel Hoc, on peut se le procurer en versant à l'éditeur J. Schulman, Keizersgracht, Amsterdam C, Pays-Bas, au C.C.P. 9922, 680 frs belges ou 67 NF pour la France, 59 fr. suisse, 57 DM, 5.0.0.£.

Beste Leden,

1. Stort onmiddellijk uw bijdrage voor 1960 op PCR 8.460.38 van «Alliance Numismatique Européenne à Bruxelles»: Lid: 100 fr., Beschermend lid: 150 frs.
2. Indien U het *Kenteken van het Genootschap* verlangt, stort dan 25 fr. op PCR hier boven vermeld. De afdelingen storten volgens hun lijst (dubbel exemplaar).
3. De leiders en leden worden verzocht hun mededelingen en artikels op te sturen, getijpt en in dubbel exemplaar, en zo mogelijk met franse of vlaamse vertaling (indien het van algemeen belang is).
4. Tot ieders **nut, delen we het K.B. mede van 28 januari 1960**, dat verscheen **in het belgisch staatsblad van 16 februari 1960**, betreffende het **Tarief van invoerrechten**, ondertekend tussen België, Luxemburg en Nederland; dit is van kracht vanaf 1 maart 1960.

AFDELING ANTWERPEN

Vergadering van 16 januari 1960

Geopend om 15,15 u., door Voorzitter De Baeck, volgende leden waren aanwezig, H.H. Pittoors, Vossaert, de Martelaere, Herssens, Evrard, Janssens, Schelles, Cuypers, Van Meerbeek, Moun, Van Der Veken, Mej. Desoete, Schneider, De Wit, Sterkendries.

Na de nieuwjaarswens door de Heer Voorzitter, alsook een welkomgroet aan de Heer Schneider, welke ons op 12 maart eerstkomende zal vergasten op een spreekbeurt over de munten van Henri VIII, Koning van Engeland, en de beeltenissen zijner vrouwen op deze munten, werden er langdurige besprekingen gehouden, over de komende tentoonstelling te Antwerpen te houden ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het genootschap. Nadat de Heer de Martelaere de leden verzocht had, zo spoedig mogelijk hun bijdrage voor 1960 te willen betalen, sloot de vergadering om 17,25 uur.

SECTION DE BRUXELLES

Réunion du 4 février 1960

Le Président, Monsieur CLABAU, étant absent, pour raison de santé, c'est Monsieur BRUIJNINCKX qui le remplace.

La séance est ouverte à l'heure habituelle et dans les formes d'usage.

Sont présents : M.M. Bogaert, Bruijninx, Carlier, Corbisier, De Mey, De Wit, Doguet, Geets, Grijsen, Fiaeck, Herbiet, Hoérée, Lermyte, Levie, Maes, Mestdagh, O'Kelly, Peeters, Plasschaert, Tollenaere, Van Leynseel, Van Lul, Verleye (23 présents).

Monsieur Levie, nouveau bibliothécaire de l'Alliance, avait apporté un grand nombre de livres qui furent tous empruntés.

Les questions et réponses numismatiques sont traitées comme d'habitude et remportent un vif succès.

Les échanges, commencés à 19,30 h., interrompus à 20 h., reprennent à 21,30 h., et la séance est levée à cette dernière heure.

Réunion du 7 janvier 1960

C'est en présence d'une nombreuse assistance que le Président CLABAU ouvre la séance à 20 h. précises et adresse les meilleurs vœux de bonheur et de santé aux membres et à leur famille, pour l'année 1960.

Sont présents, M.M. Annoye, Bogaert, Bruijninx, Clabau, Corbisier, De Mey, Dewit, Doguet, Grijsen, Haeck, A. A., Herbiet, Hoérée, Lermyte, Levie, Maes, O'Kelly, Peeters, Peyck, Plasschaert, Schindel, Tollenaere, Vanden Brande (Mme), Vanden Eynden (Mme), Van Leynsaele. Van Lul, Verley, Dr Khun (27 présents).

Le Président attire l'attention sur la présence de Madame VANDEN BRANDE, veuve de notre regretté ancien dirigeant de Section, Madame VANDEN BRANDE est toujours des nôtres et porte grand intérêt à nos activités.

En ce début d'année, l'accent est placé sur les bons résultats obtenus au cours de 1959. Nos progrès ont été constants dans tous les domaines. Notre Exposition de Section a été le couronnement de nos activités et tous les membres ont pu suivre les excellentes répercussions.

Nos effectifs ont fait un bon formidable, de 60 en fin d'année 1959, ils sont montés à 75 en ce début de 1960. Et autre fait remarquable, nos membres, avec une discipline sociétaire exemplaire, ont tous versé leur cotisation pour 1960 **avant que cet exercice ne soit commencé !** L'Alliance est aussi en possession de la quote part qui lui revient de chacun.

Nos finances sont également en bon état et les vérificateurs de la comptabilité du 2e semestre 1959 ont pu se rendre compte de la très intéressante évolution de notre avoir. Il a d'ailleurs permis à la Section d'acquérir une machine à écrire qui assurera une vie administrative meilleure.

Mais il faut rester prudent, la gestion doit être suivie avec attention pour ne pas perdre le fruit de plusieurs années d'efforts constants.

La décharge est ensuite accordée au Comité.

Il est encore procédé à la distribution de pièces du Service F.D.C. et au tirage au sort pour la répartition de nombreuses pièces diverses offertes gracieusement par deux membres philanthropes.

Puis on passe aux Communications numismatiques qui obtiennent un beau succès. Mr CORBISIER traite d'une médaille de la Comtesse d'Alby et de monnaies des Wallons et la fondation de New York. Mr LEVIE parle notamment du graveur BONNETAIN et des tranches

A et B. Mr Bogaert agrmente ces exposés par l'exhibition d'une série de pièces très intéressantes. Mr Tollenaere fait circuler quelques piécettes belges ayant servies à des cérémonies de baptême à la fin du siècle dernier (voir notre bulletin de décembre dernier et les résumés, plus loin).

La séance se termine par de nombreux échanges et la circulation des listes de ventes des maisons numismatiques belges et étrangères. Des groupes continuent encore à commenter favorablement le déroulement de cette très importante et très vivante première Assemblée de l'année.

AFDELING ZUID-WEST-VLAANDEREN

Voor de eerste maal in 1960 (21 februari) kwamen de numismaten van Zuid-West-Vlaanderen bij elkaar te Kortrijk met een dertigtal mensen, om volgende punten te behandelen: Welkomwoord, Nieuwjaarsgroet en allerlei numismatische mededelingen.

Daarna volgde als gebruikelijk, jaar- en kasverslag en werd opnieuw het lidgeld 1960 geïnd. Volgde nu een korte bespreking over « Kortrijk in de Numismatiek »; in de vrije besprekingen, werd gehandeld over de komende veiling van de Heer J. Schulman uit Amsterdam, terwijl het plaatselijk comité met twee leden werd aangevuld, t.w. de Heren Deknudt Daniel en Devos Gabriel, die hun beste krachten zullen inspannen om de moeilijkheden der afdeling te helpen oplossen. Met een tombola en een merkwaardige ruilbeurs besloot deze numismatische namiddag. Volgende vergaderingen hebben plaats op 20 maart, 15 mei, 19 juni, 18 september en 20 november. Het is niet mogelijk de namen der aanwezigen op te sommen, het zou te langdradig zijn, maar wij danken langs deze weg, de Heren Taelman en Seynaeve uit Brugge en de Heer E. Vandercammen uit Gent voor hun bezoek en hopen dat meerdere vreedende numismaten ons zullen komen opzoeken, steeds « welkom ».

Tevens heeft de Zuid-West-Vlaamse afdeling in deze vergadering besloten, volgende besluiten naar voor te brengen, die zeker niet alleen de aandacht van het bestuur vragen, maar ook voor elke verzamelaar van nut zijn :

1. Wanneer zal de boekenlijst verschijnen in ons bondsblad, zodat er méér gebruik kan worden gemaakt van onze bibliotheek ?
2. Waarom zijn twee verslagen van de afdeling in 1959 gehouden niet verschenen ? of is er voor dit soort kopij géén plaats ?
3. Wij hopen dat ons bondsblad niet zal ontaarden in een soort verzameling van knipsels uit weekbladen, die daar hoekjesvulling zijn, inaar dat er zal gezorgd worden dat er wel degelijke numismatische artikels verschijnen, wij zijn loch numismaten zeker ?
4. Dat het « hoekje van de verzamelaar » zijn voldoende plaats zou toegewezen krijgen, in ons klubblad, want het is een degelijke bron om contact met elkaar te houden.

Zuid-West-Vlaanderen vraagt de aandacht van ieder, voor deze punten, moge het ook eenieder ten goede komen.

AFDELING GENT

Vergadering van 20 december 1959

Geopend om 10 uur in het lokaal Hotel Britannia, greep de gewone maandelijks vergadering plaats, onder de leiding van de Heer Martiny, voorzitter. De opkomst was vrij talrijk, 21 leden waren aanwezig : de Z.E.H. De Potter, de HH. Boussauw, De Corte, Deene, de Meyer,

De Perre, De Wilde, Haeck Sr., Haeck Jr., Herremans, Jacobsen, Mareen, Martiny, Rouquart, Taymans, Van Best, Van der Cammen, Van de Velde, Van Houtte, Van Petegem, en Van Varenbergh.

De Heer Martiny vergastte de aanwezigen op een spreekbeurt over het papieren noodgeld uitgegeven door de stad Gent gedurende de eerste wereldoorlog. Dit onderwerp behandelde hij op een interessante, gemoedelijke manier. In verband daarmee liet hij talrijke, meestal prachtige exemplaren uit zijn verzameling rondgaan, illustratiemateriaal dat de uiteenzetting niet alleen meer leven en bijval gaf, maar daarbij menige verzamelaar wat jaloers maakte, en dit niet zonder reden.

Daarna werd er, naar gewoonte, druk geruild.

Het was voorwaar een welgeslaagde vergadering.

MEDAILLES RELATIVES A LA VILLE DE MONS

(Suite)

1813. Canal de Mons à Condé.

NAPOLEON EMP. ET ROI. Tête laurée, à droite. Sur le bord : ANDRIEU F.

R/ CANAL DE MONS A CONDE.

La Félicité, assise sur une barque, tient de la main gauche la barre du gouvernail et de la droite une corne d'abondance. Dans le fond, à droite, le clocher de Mons.

Exergue : LE COMMERCE DU DEPARTEMENT DE JEMMAPE. MDCCCXIII.

Du côté gauche : BRENET F.

Bronze. 40 mm.

Trésor de Numismatique, Empire français, Paris 1840, pl. LIX, n° 4. L. BRAMSEN, Médailleur Napoléon le Grand. Paris 1907, n° 1293.

BRAMSEN signale, sous le n° 1294, une médaille due à BRENET et se rapportant au même sujet.

Le droit est analogue au revers de la précédente.

Le revers porte une couronne de laurier ; le champ est lisse.

Bronze. 41 mm. Inédite ; cabinet de M. BRAMSEN.

Bertrand ANDRIEU est né à Bordeaux le 4 novembre 1761. Il est l'auteur d'une production considérable. La collection de la Monnaie de Paris renferme la plus grande partie de ses médailles et de ses coins. Andrieu mourut à Paris le 10 décembre 1822. Andrieu est certainement le meilleur graveur en médaille de son époque. Il n'est surpassé par aucun de ses contemporains, sauf peut-être par Droz.

On sait que cet artiste a souvent pratiqué la technique de la gravure directe des coins de médailles.

Nicolas Guy Antoine BRENET est né à Paris en 1773 ; il mourut dans la même ville en 1846. Il a beaucoup travaillé à la Galerie métallique de Napoléon. Il est le graveur de la première pièce de 5 francs du nouveau type, émise l'an XIII de la République (23 sept. 1804-22 sept. 1805) : NAPOLEON EMPEREUR - REPUBLIQUE FRANCAISE.

1816. *Hommage des Etats de Hainaut à Guillaume I.*
Artiste : H. SIMON.

PRO REGE ET PATRIA CONCORDES.

Autel au pied duquel se trouvent deux lions. Un écusson aux armes du royaume sur le devant. Autour : un guerrier, armé de pied en cap, un paysan et une femme portant en tête une couronne murale. Tous trois posent la main sur l'autel. Derrière la femme un caducée. Derrière le paysan une corne d'abondance. Sous le caducée : H. SIMON. G(raveur). Sous la corne d'abondance : P(articulier). DU ROI. A l'exergue : PRIMA JULII MDCCCXVI.

R/ Dans le champ :

REGI WILHELMO PRINC -OPT. COMITIA HANNONIAE
RESTAURATA PRAESIDE DE BOUSIES. -DICANT.

DIRKS, n° 95.

Argent. Bronze. 46 mm.

Jean-Henri Simon, né à Bruxelles le 28 octobre 1752, mort dans la même ville le 12 mars 1834.

L'œuvre la plus importante de SIMON est sa « Galerie métallique des hommes célèbres des Pays-Bas », à laquelle il consacra six ans de travail et qui comprend cent médailles.

SIMON fut également graveur de gemmes. Le Cabinet de La Haye conserve des camées au portrait de Guillaume I, roi des Pays-Bas et de sa femme.

1822. Médaille satirique contre M. Pigeard, professeur au Collège communal.

Buste de M. Pigeard, revêtu de la toge. En dessous, une tête d'âne.

R/ AUREA. SAECULA. NOVA. Un bonnet de docteur. A gauche, une clé et des menottes en sautoir. Au dessous. COLLEGIUM MONTENSE. 1822.

RbN le s., IV, p. 105, n° 95.
à suivre

F. BAILLION

EEN HIBRIDE MUNT UIT DE SPAANSE NEDERLANDEN

Een hibride munt ontstaat door een verwisseling van stempels, zodat voor- en keerzijde niet meer bij elkaar horen, ter zijde gelaten dat het eenvoudig een vervalsing kan zijn.

Het betreft hier een « Stoter » of een-twintigste filipsdaalder in biljoen, uit onze verzameling.

Op de voorzijde staat het gekroond wapenschild van de koning, omringd door de versierselen van de orde van het gulden vlies, met de tekst

PHS . D G HIS . Z - REX . DUX . BRA

Op de keerzijde, een bloemenkruis en

. DOMINUS . MIHI . ADJUTOR : 160 Toren 0

De voorzijde komt overeen met de munt beschreven in van GELDER en HOC, « Les Monnaies des Pays-Bas Bourguignons et Espagnols », onder de nummers 215-1 (Antwerpen), 215-2 (Maastricht), 215-4 ('s Hertogenbos), of respectievelijk in De Witte « Histoire Monétaire du Brabant », onder de nummers 734, 735 en 869.

Het torentje op de keerzijde wijst evenwel op het muntatelier van Bergen in Henegouwen of op dit van Doornik, vermeld in van GELDER en HOC, onder de nummers 215-10 en 215-14.

Wat het geval nog raadselachtiger maakt is het jaartal 1600. FILIPS II is immers gestorven in 1598. Hij werd in de Zuidelijke Nederlanden opgevolgd door de Aartshertogen ALBRECHT en ISABELLA, die vanaf 1599 munten op hun naam lieten slaan.

E. VANDERCAMMEN

Partie de la preface du catalogue
"GOLD COINS OF THE WORLD"

de Robert Friedberg, 134, West 32nd Street New York I N.Y.

Brèves notes sur les pièces d'or

Il semble que la collection des pièces d'or soit devenue une part de l'humanité presque aussitôt que les premières pièces d'or aient été frappées par les Anciens Grecs, aux environs de l'an 700 Av. J.C.

Depuis lors, des pièces d'or ont été frappées par presque tous les gouvernements qui virent le jour. Le terme de gouvernement tel que nous l'utilisons ici, est une extension de toute autorité frappant de la monnaie, fut elle permanente ou provisoire, séculaire ou ecclésiastique, nationale ou locale, républicaine ou monarchique.

Des quantités énormes de pièces d'or ont ainsi été frappées au cours des siècles, et, heureusement, beaucoup ont survécu pour enrichir la culture de notre époque et fournir au numismate une vie entière de plaisir et d'étude.

Le fait que tant de pièces d'or aient survécu depuis les temps anciens, généralement dans un état de conservation excellent, n'est pas un accident, et peut être attribué à la nature de l'or lui-même en tant que métal et aussi à l'amour de l'humanité pour ce métal.

Les propriétés physico-chimiques de l'or sont trop bien connues pour demander ici un approfondissement. Pour le numismate, toutefois, il est important de se souvenir que l'or a été choisi comme monnaie suprême parce que sa rareté le rendait précieux, parce que sa couleur est unique et parce que son lustre dure éternellement. Les pièces d'or qui furent enterrées ou cachées d'une autre manière pendant des siècles et même jusqu'à 2000 ans, se révélèrent lorsqu'on les découvrit enfin, dans leur condition inaltérée, brillant et non ternies, telles qu'on les avaient cachées.

C'est cette vieille tendance de l'or à s'enfouir sous terre qui a continuellement pour résultat la découverte inespérée de pièces nouvelles, inédites, dont certaines peuvent faire une importante lumière sur un personnage ou un endroit par ailleurs inconnu ou embrumé dans le cours de l'histoire.

L'humanité a appris à aimer ce métal pour une bonne raison. Son expérience amère lui a montré qu'en face de la guerre de l'invasion, de la révolution, de la panique, de l'inflation ou d'autres désastres économiques, la pièce d'or, toute petite qu'elle n'en est, soit pas moins restée, seule, le symbole de la sécurité alors que tous standards de valeur familial se sont effondrés dans la ruine générale.

Sachant cela, les peuples du monde ont développé une vénération spéciale pour la pièce d'or, la conservant toujours sans jamais la fondre et, devant tout danger, prompt à la cacher. Parfois les propriétaires originaux ne réclamèrent pas ou ne purent pas réclamer leur trésor et les pièces furent perdues pour le monde jusqu'à ce qu'elle soient mises à jour par accident, de nombreuses années plus tard, par le soc d'une charrue, le flot de la marée ou de la dynamite.

Même aujourd'hui, la richesse des nations se mesure à la quantité d'or, et, puisqu'il en est ainsi et pour montrer combien la longue histoire de l'or a réellement peu changé, on notera que les gouvernements du monde, comme dans le passé, ont enfoui leur réserves d'or sous le sol où il est consciencieusement conservé sous le contrôle sûr de leurs Banques Centrales, par une garde permanente armée et protégée par des dispositifs les plus récents contre le vol, le cambriolage ou l'attaque, et par des constructions massives contre toute forme de désastre.

Etc., etc.

Uit het voorwoord tot de catalogus

"GOLD COINS OF THE WORLD"

van Robert Friedberg (New-York)

Enkele bemerkingsen over goudstukken

Blijkbaar is het verzamelen van goudstukken reeds een menselijk kenmerk geworden zodra de eerste goudstukken door de Oude Grieken rond 700 vóór Christus geslagen waren.

Sedertdien zijn goudstukken door bijna alle ontstane landsbesturen geslagen geweest. Het woord landsbestuur, zoals we het hier gebruiken, heeft dan de ruime betekenis van alle overheid welke munt slaat, of het nu een blijvend of een voorlopig, een wereldlijk of een geestelijk bestuur weze, een nationale of een plaatselijke overheid, een republiek of een koninkrijk.

Ontzaglijke hoeveelheden goudstukken zijn aldus in de loop der eeuwen geslagen geweest, en gelukkiglijk zijn er vele blijven bestaan om de cultuur onzer tijden te verrijken en aan de muntverzamelaar een gans leven van genoeg en studie te verschaffen.

Het feit dat zoveel goudstukken zijn blijven bestaan sedert de oude tijden, en wel over het algemeen in een uitstekende staat van bewaring, is niet een toeval: het kan worden toegeschreven aan de natuur van het goud zelf als metaal en ook aan de liefde der mensheid voor dit metaal.

De natuurkundig-scheikundige eigenschappen van het goud zijn te goed gekend om hier nadere uitleg te vergen. Voor de muntverzamelaar nochtans is het van belang zich te herinneren dat het goud als opperste munt is gekozen geweest omdat zijn zeldzaamheid het kostbaar maakte, omdat zijn kleur enig is en omdat zijn glans eeuwig duurt. De goudstukken die gedurende eeuwen en zelfs tot 2000 jaren begraven of op een andere wijze verborgen bleven, toonden zich, wanneer men ze tentoon ontdekte, in hun onaangetaste toestand, glanzend en zonder enige verkleuring, juist zoals men ze verborgen had.

Het is deze oude neiging van het goud, zich in de grond te verduiken, die voortdurend voor gevolg heeft dat nieuwe, ongekende stukken onverwacht gevonden worden, waarvan sommige een belangrijk licht kunnen werpen op een aanzienlijk persoon of een plaats die overigens onbekend of in de loop der geschiedenis helemaal vervaagd waren.

De mensheid heeft dit metaal om een goede reden leren liefhebben: de bittere ervaring heeft haar geleerd dat tegenover oorlog, invasie, omwenteling, paniek, inflatie of andere economische rampen, het goudstuk, hoe klein ook, niettemin het enige symbool der zekerheid gebleven is terwijl alle gewone waarde-standaarden in de algemene verwarring ingestort zijn.

Dit wetende hebben de volkeren van de wereld een bijzondere verering voor het goudstuk ontwikkeld, het steeds bewarend zonder het ooit te smelten, en altijd gereed om het bij ieder gevaar te verborgen. Soms vorderden de oorspronkelijke eigenaars hun schat niet op of konden ze het eenvoudig niet meer doen, en de stukken bleven verloren voor de wereld totdat ze, vele jaren later, door het mes van een ploeg, door de golven of door springstof toevallig werden blootgelegd.

Zelfs heden ten dage wordt de rijkdom der verschillende landen nog aan de hoeveelheid goud gemeten; wegens deze stand van zaken en om aan te tonen hoezeer de lange geschiedenis van het goud in werkelijkheid weinig veranderd is, zal men opmerken dat de regeringen der wereld, zoals in het verleden, hun goudvoorraden onder de grond gestopt hebben, waar ze onder het veilige toezicht hunner Centrale Banken nauwgezet bewaard worden door een permanente gewapende wacht, door de meest moderne inrichtingen tegen diefstal, inbraak of overval beschermd zijn en door massieve constructies voor iedere vorm van onheil beschermt blijven.

(Vrij vertaald door Dokter A. Evrard, uit
genegenheid voor zijn oom, A. Evrard)

WIE HEEFT HET AAN HET RECHTE EINDJE

In het numismatisch werk van Peter Jaeckel «Die Münzprägungen des Hauses Habsburg» staat op blz. 58 te lezen, dat de brusselse kronentalers en halve kronentalers en ook deze in de muntplaatsen van het Rooms-Duitse-Keizerrijk geslagen voor Franz II, als randschrift dragen volgende spreuk «*Fide et Lege*», alleen kan een uitzondering worden gemaakt voor deze van de muntplaats Milaan met de jaren 1799 en 1800, welke zowel met boven aangehaalde spreuk voorkomen, als met volgende «*Ivstitia et Fide*», maar over deze wil ik het nu niet hebben, maar wel over eerst aangehaalde, daar ik meen te moeten opmerken dat er iets niet klopt.

Nu kan de Heer P. Jaeckel het wel aan het rechte eindje hebben, wanneer hij schrijft dat de randspreuk «*Fide et Lege*» moet zijn, maar bij nader onderzoek van de exemplaren welke ik in eigen verzameling heb, kon ik precies nagaan dat dit wel juist was voor de muntplaats B (Kremnitz) met jaartal 1793 en 1794, maar voor de muntplaats A (Wenen) 1793, C (Praag) 1795, H (Gunzburg) 1795 en Milaan (M) 1800, als ook voor onze brusselse muntplaats met engelenkopje 1794, klopt deze spreuk niet, want hier leest men zo «*Lege et Fide*», en zelfs voor de weense muntplaats met jaartal 1796, kan men zo lezen «*Fide (et Lege)*» maar wat tussen haakjes staat, is dan kopstaande bij het woord *fide*, als men leest volgens het boek, maar ik meen dat het zo moet gelezen worden, «*Lege et (Fide)*» dan het tussen haakjes staande woord, kopstaande tegen over het andere, dit exemplaar zal wel een vergissing zijn die in de munt zelf is gebeurd, maar laten wij dit dan als een variant gaan beschouwen, toch even het vermelden waard.

Bij de halve kronentalers kon ik maar één soort randschrift vinden, namelijk «*Lege et Fide*» en dat bij 1797 C en 1796 F.

Nu moet ik daaruit gaan besluiten dat: alleen de muntplaats B, het randschrift «*Fide et Lege*» gebruikte, terwijl de overige muntplaatsen het met «*Lege et Fide*» deden, waarom nu dat verschil ???; daarom ware het best gehandeld, als U dergelijke munten bezit, eens na te gaan wat precies klopt, en mij dat te melden, met jaartal en muntplaatsteken, zo kan er een lijst worden samengesteld, wat er precies van is, want ik heb ook kunnen nagaan, dat opgegeven jaartallen niet kloppen en zo kunnen wij tot iets komen voor uitgave in ons blad, welke wat zegt over die munten, welke wel vele jaren omloop hebben gekend, maar waar zo weinig over bekend is.

(Ter verduidelijking voor verzamelaars welke niet in het bezit zijn van het werk van P. Jaeckel, kan ik aanhalen dat beschreven kronentaler type gelijk is aan de kroon voor Franz II te Brussel geslagen en vermeld in het werk van A. de Witte onder nummer 1168.)

M. NUIJTENS